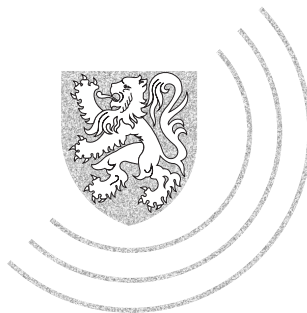

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

6 december 2004

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2005**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door mevrouw Kathleen Helsen
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter : mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames An Michiels, Marie-Rose Morel, de heren Joris Van Hauthem, Jurgen Verstrepen;
 mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;
 de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
 de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Tamsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;
 mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys;
 de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van Der Borgh;
 de heren Jos Bex, Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;
 de heer Kris Van Dijck.

Zie :

15 (2004-2005)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlage
- Nrs. 2 tot 6: Amendementen
- Nr. 7-A: Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie
- Nr. 7-B: Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 7-C: Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
- Nr. 7-D: Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
- Nr. 7-E: Verslag namens de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
- Nr. 7-F: Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

12 (2004-2005)

- Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2004-2005)

- Nr. 1-A: Algemene toelichting
- Nr. 1-B: Toelichting per programma

16 (2004-2005)

- Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting door de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming	4
1. Inleiding	4
2. Macrogegevens onderwijs	4
3. Aanpassingen aan de lonen en de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs	6
3.1 Lonen	6
3.2 Werkingsmiddelen basisonderwijs en secundair onderwijs	6
4. Andere budgettaire correcties	6
4.1 Algemene besparingsmaatregelen voor de globale begroting van de Vlaamse Gemeenschap	6
4.2 Basisonderwijs	7
4.3 Secundair onderwijs	7
4.4 Hogescholen	7
4.5 Schoolgebouwen	7
4.6 Centra voor leerlingenbegeleiding	7
4.7 Leelingsvervoer	8
4.8 Nascholing overheid	8
II. Algemene bespreking	8
1. Algemene opmerkingen bij de begrotingen	8
2. Basisonderwijs	10
3. Besparingsmaatregelen in het secundair onderwijs	11
4. Vervangingspool	13
5. DKO	14
6. RAGO	15
7. Volwassenenonderwijs	15
8. Hoger onderwijs	16
8.1 Hogescholen	16
8.2 NVAO	16
9. CLB's	16
10. Expertisecentrum participatie op school	17
11. CAO's	18
12. Nascholing	18
13. Topsport en leerplichtonderwijs	18
III. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemming	19
1. Decreetbepalingen	19
2. Begrotingstabel	19

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2005 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 15/1*), besproken tijdens haar vergaderingen van 18 en 25 november 2004, en van 1 december 2004.

Dit werd besproken in samenhang met :

- het ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2004 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-2005, nr. 19/1*);
- het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2004 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-2005, nr. 123/1*);
- ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2005 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-2005, nr. 124/1*).

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER FRANK VANDENBROUCKE, VICE-MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WERK, ONDERWIJS EN VORMING

1. Inleiding

De minister verklaart dat de onderwijsbegroting 2005 het budgettaire beeld van het gevoerde onderwijsbeleid is. Er worden in het eerste jaar van deze legislatuur initiatieven genomen om het huidige onderwijsbeleid verder uit te bouwen en waar nodig bij te sturen in het kader van het Regeerakkoord.

Hij stelt dat het voor de onderwijsbegroting een complexe maar tegelijkertijd ook boeiende opdracht is om tot een delicaat evenwicht te komen tussen de economische realiteit met de daaraan gekoppelde budgettaire mogelijkheden en de kwaliteitsvolle invulling van het beleid. Het Regeerakkoord stelt dat de eerste twee jaren van de legislatuur niet veel budgettaire ruimte laten. Vanaf 2007 wordt er gehoopt op een gestelmatig groeiende ruimte.

De minister wil in zijn inleiding de volgende items aan bod laten komen:

- macrogegevens Vlaamse onderwijsbegroting;
- het loonmodel en de werkingsmiddelen;
- de belangrijkste beleidselementen per onderwijsniveau;
- een aantal specifieke accenten rond bepaalde thema's.

Het is niet zijn bedoeling om alle deelcomponenten van de begroting exhaustief toe te lichten. Daartoe verwijst hij naar de uitgebreide memorie van toelichting per programma.

2. Macrogegevens onderwijs

In eerste instantie haalt de minister de macrobudgettaire gegevens aan. Heel regelmatig worden in discussies over de kwantiteit van middelen voor onderwijs de volgende parameters gehanteerd: het aandeel in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, het aandeel in het Bruto Regionaal Product (BRP) en de evolutie van de inflatiegezuiverde middelen. Deze laatste parameter geeft bijgevolg de reële groei weer.

Het aandeel van de beleidskredieten in de totaliteit van de Vlaamse begroting bedraagt 42,7 percent in 2005. Dit betekent dat de stijgende trend zich verder doorzet, na de gekende daling tot 2001 waar het aandeel zich op een dieptepunt van 41,1 percent bevond. Enkel in 2004 ligt het uiteindelijke aandeel iets lager dan in 2003.

Tabel : Aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van Vlaanderen

	Aandeel in %
BC 1998	43,5%
BC 1999	42,7%
BC 2000	42,1%
BC 2001	41,1%
BC 2002	41,8%
BC 2003	42,2%
BC 2004	41,8%
B 2005	42,7%

Het cijfermateriaal op het vlak het Bruto Regionaal Product is slechts beschikbaar tot 2003. Het aandeel van de onderwijsbegroting in functie van het BRP evolueert van 4,4 percent in 2001, over 4,5 percent in 2002, naar 4,6 percent in 2003.

Deze percentages mogen niet verward worden met deze die in internationale publicaties gebruikt worden. In internationale context gebruikt men de definitie van de OESO waarbij alle uitgaven naar de onderwijsinstellingen in kaart worden gebracht. Dit betekent dat niet enkel de cijfers met betrekking tot de feitelijke onderwijsbegroting maar ook de uitgaven van de gemeenten, de uitgaven van het VIZO, alle uitgaven voor Onderzoek & Ontwikkeling, de kosten van de administratie, het kindergeld van de 18-25-jarigen en de Europese middelen worden verrekend.

Het recentste cijfer volgens de OESO-definitie heeft betrekking op de begroting 2001 en bedraagt 5,6 percent. De Vlaamse cijfers omvatten nu ook – zoals de ons omringende landen – de pensioenlasten. Dit betekent dat de Vlaamse middelen voor onderwijs nu zelfs boven het gemiddelde van de OESO-lidstaten uitkomen.

De derde parameter is de evolutie van de inflatiegezuiverde middelen. Deze parameter geeft de reële groei van de onderwijsmiddelen weer. In absolute cijfers evolueert de begroting onderwijs, uitgedrukt in beleidskredieten, als volgt:

Tabel : Evolutie van de Vlaamse onderwijsbegroting

	IN DUIZEND EURO	%-STIJGING PER JAAR	(INFLATIE GEZUIVERD) ¹
	5.715.867		
	5.854.673	2,4	0,8
	5.976.029	2,1	0,7
	6.112.482	2,3	1,0
	6.312.214	3,3	2,3
	6.554.332	3,8	1,9
	6.863.584	4,7	1,9
	7.244.700	5,6	3,7
	7.591.367	4,8	3,3
	7.848.968	3,4	1,8
	8.007.695	2,0	0,3

De relatief kleine reële groei in 2005 moet gezien worden in het kader van de beperkte budgettaire ruimte van de Vlaamse begroting in zijn totaliteit. De reële groei van de Vlaamse begroting is immers negatief (-1,8 percent).

¹ Inzake inflatie is er rekening gehouden met de cijfers van het Planbureau m.b.t. de gezondheidsindex.

3. Aanpassingen aan de lonen en de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs

3.1. Lonen

De minister vervolgt dat de lonen het leeuwen-aandeel uitmaken van de begroting onderwijs. De evolutie van deze middelen is sterk gebonden aan factoren zoals inflatie, leerlingenevolutie, de vergrijzing en de lopende akkoorden van sectorale programmatie voor onderwijs.

In 2005 komt de indexsprong van september 2004, waarbij de lonen vanaf november 2004 aangepast worden, op kruissnelheid.

Het effect van de leerlingenevoluties wordt in de ramingen doorgerekend. Voor het gewoon basis-onderwijs betekent dit een verdere daling van de loonbehoeften. Voor het Onderwijs voor Sociale Promotie leidt dit tot een verdere sterke toename, maar deze groei wordt wel getemperd door een blokkering van het aantal lesuren-cursist.

In het secundair onderwijs wordt de vastgestelde leerlingenstijging niet doorgerekend in een stijging van het globaal te besteden aantal lestijden, wat een substantiële besparing meebrengt. Bovendien wordt er voor het betrokken onderwijsniveau een besparing gerealiseerd binnen het ondersteunend personeel van de grootte-orde van 5 percent van het puntentotaal.

Een andere belangrijke factor is de zogenaamde “vergrijzingscoëfficiënt”. De twee belangrijke componenten van vergrijzing zijn enerzijds het effect van de baremieke verhogingen en anderzijds de vervanging van oudere personeelsleden door jongeren en bijgevolg goedkopere. In de praktijk is deze factor geëvolueerd van -0,454 percent in 2001 naar -0,251 percent in 2002. Vermoedelijk is 2001 een dieptepunt en evolueert deze coëfficiënt geleidelijk opnieuw naar een positief peil. Voorzichtigheidshalve wordt in de begroting 2004 en 2005 de vergrijzingsfactor op 0 percent behouden.

De vervangingspool wordt in het licht van de uitgevoerde evaluatie grondig bijgestuurd tegen het schooljaar 2005-2006. Er is immers vastgesteld dat de benutting van het personeel in de vervangingspool gemiddeld veel lager ligt dan ingeschat, hetgeen de budgettaire kost veel groter maakt dan voorzien. Bovendien is de vervangingspool ont-

worpen in een periode van lerarentekort, terwijl nu de onderwijsarbeidsmarkt gewijzigd is. Bij de hervorming van de vervangingspool zal ook rekening gehouden worden met de klachten over de selectiecriteria voor poolleden.

3.2. Werkingsmiddelen basisonderwijs en secundair onderwijs

De minister wijst erop dat ook door de vorige regeringen belangrijke inspanningen werden geleverd om de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs op te trekken. Deze operatie ging van start in 1997 met het zogenaamde Polder/Tivoli-akkoord en de verdere uitwerking ervan zorgt in 2005 voor een extra input van 4,2 mio euro. 70 percent wordt ingeschreven in de werkingsmiddelen, 30 percent wordt gereserveerd voor de lonen, nl. voor de stimuli voor de scholengemeenschappen.

Wat het secundair onderwijs betreft, laat het decreet secundair onderwijs de verhouding tussen de werkingsmiddelen van het Gemeenschapsonderwijs en het Gesubsidieerd Onderwijs gefaseerd verhogen tot een verhouding 100/76 in 2007. In het begrotingsjaar 2005 moet de verhouding in bedrag per leerling 100-70 percent bereikt worden. Hier-voor wordt een extra input van 2,235 miljoen euro ingeschreven.

4. Andere budgettaire correcties

4.1. Algemene besparingsmaatregelen voor de globale begroting van de Vlaamse Gemeenschap

Aangezien de Vlaamse Regering genoodzaakt is tot een welbepaald budgettair resultaat te komen, om het samenwerkingsakkoord met de federale overheid en de andere gemeenschappen en gewesten te honoreren, heeft de minister, net zoals al zijn collega-ministers, een aantal besparingen doorgevoerd binnen zijn begroting.

In navolging van de beslissing voor 2004 werd nagegaan in welk mate het niet toekennen van het resterende 1/13 in 2004 ook voor 2005 kon doorgetrokken worden.

Ook de algemene besparing van 5 percent, die doorgevoerd werd op alle werkingsmiddelen van het ministerie, werd naar 2005 doorgetrokken en voor 2005 uitgebreid naar de Vlaamse overheidsinstellingen.

Daarnaast heeft hij nog een aantal “grote” besparingsbeslissingen genomen, die tot een daling van de behoeften in de lonen leiden. Deze beslissingen gaan in op 1 september 2005, wat betekent dat het grootste gedeelte van de minderuitgaven zich pas in 2006 zullen manifesteren.

Met het bedrag dat door deze besparingen in 2005 gerealiseerd wordt, voldoet de minister aan de gevraagde budgettaire inspanning van de Vlaamse Regering. Dit betekent dat hij de extra ruimte die door deze besparingen zal vrijkomen in 2006, geheel opnieuw binnen de onderwijsbegroting zal investeren. Op die manier wordt ruimte vrijgemaakt om vanaf 2006 nieuwe klemtonen te kunnen leggen. De verschillende maatregelen worden in de volgende punten toegelicht.

4.2. Basisonderwijs

De cao's IV, V en VI kennen hun laatste fase in 2005. Dit betekent enerzijds het optrekken van de wedde van kleuterleidsters en onderwijzers en onderwijzeressen tot de weddeschaal van de regenten en anderzijds het verhogen van de wedde voor de directeurs.

De personeelsleden van het geïntegreerd onderwijs en anderstalige nieuwkomers worden vast benoemd.

Tevens heeft de minister de budgettaire meerkost voorzien voor de federale maatregel waarbij het bevallingsverlof wordt uitgebreid.

4.3. Secundair onderwijs

De omvang van het lesurenpakket wordt bevroren op basis van het leerlingenaantal van het schooljaar 2003-2004. Dit betekent dat bij een toename van het aantal leerlingen, het aantal uren niet mee verhoogt.

Tevens wordt een besparing gerealiseerd van 5 percent in het ondersteunend personeel. Tegelijk zal hij initiatieven nemen om een administratieve vereenvoudiging door te voeren zodat op deze wijze de reële ‘planlast’ vermindert.

Anderzijds is er in het secundair onderwijs wel nog een stijging van de loonkredieten ingevolge de verdere uitwerking van de cao's. Zo komt de laatste gefaseerde verhoging van de weddeschalen van het ondersteunend personeel in 2005 op kruissnelheid.

In het kader van CAO VI worden in het secundair onderwijs maatregelen genomen om meer comfort te bieden aan de scholengemeenschappen. Dit is een mechanisme dat gespreid is over meerdere jaren en een aanvang nam op 1 september 2002. Globaal werden in het schooljaar 2002-2003 7.000, in het schooljaar 2003-2004 14.000 en vanaf het schooljaar 2004-2005 20.000 extra uren-leraar onder scholengemeenschappen verdeeld. Het laatste pakket uren komt dus in 2005 op kruissnelheid.

4.4. Hogescholen

Zoals de minister in het kader van de tweede budgetcontrole 2004 aanstipte, worden bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie geïntegreerd in de enveloppe van de hogescholen. Deze operatie komt op kruissnelheid in 2005.

Wat de ter beschikking stelling voorafgaand aan het pensioen betreft, worden, zoals vermeld bij de tweede budgetcontrole 2004, de behoeften geraamd op basis van de effectieve kost van het overgangsstelsel vermeerderd met de historische kost die voor 1999 in de enveloppe was opgenomen.

4.5. Schoolgebouwen

Zoals in de discussienota Onderwijs en Vorming (Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 99/1) is opgenomen zijn aantrekkelijke en veilige schoolgebouwen een absolute must. De Vlaamse Regering erkent daarom de noodzaak van investeringen in de schoolgebouwen en is op zoek naar alternatieve financieringsformules die kunnen bijdragen tot het versneld wegwerken van de achterstand inzake scholenbouw en renovatie. Hij zal bij het indienen van de beleidsnota meer duidelijkheid scheppen terzake.

De besparing op de investeringsmiddelen voor de schoolgebouwen voor basisonderwijs en secundair onderwijs, die bij de initiële begroting 2004 werd ingesteld, heeft de minister terug rechtgezet in 2005. Vanaf 2005 wordt dit budget terug opgetrokken tot het oorspronkelijke niveau van 2003 en geïndexeerd naar 2005 toe.

4.6. Centra voor leerlingenbegeleiding

Hier wordt een besparing van 2 percent doorgevoerd in de werkingsmiddelen. De minister vindt het belangrijk dat van iedereen een solidaire in-

spanning wordt gevraagd. Dit gebeurt voor de CLB's niet op het personeel omwille van de veelheid van taken die het decreet oplegt, maar via een bescheiden inspanning op de werkingsmiddelen. De regering moest over deze maatregelen snel beslissen om de begroting 2004 en 2005 op het goede spoor te houden. Niets belet dat men deze maatregelen bij de toekomstige begrotingen rechtzet. Hij verwijst daarbij naar het niet opstarten van het Centrum voor Participatie. Het betreft hier een bewarende maatregel om de begroting beheersbaar te houden. Dit betekent niet dat hij in de toekomst participatie niet zou ondersteunen.

4.7. Leerlingenvervoer

Het budget voor individueel vervoer stijgt met 266.000 euro daar er een toename is van het aantal individueel vervoerde leerlingen ingevolge de maatregel voor vrije keuze leerlingen die meer dan 4 km van de dichtstbijzijnde vrije keuzeschool wonen.

De kredieten voor busbegeleiding stijgen met 385.000 euro ingevolge de aanpassing van het uurloon van de busbegeleiders conform de sociale wetgeving.

4.8. Nascholing overheid

De middelen voor nascholingsprojecten op initiatief van de Vlaamse Regering worden met ingang van 2005 stopgezet. De scholen en koepels blijven over een geëigend budget beschikken.

De minister stelt dat dit laatste geen evidente beslissing betrof. Men mag hier niet uit afleiden dat hij nascholing niet belangrijk zou vinden. In het kader van de budgettaire moeilijkheden was men van oordeel om het aanbodgestuurde element van de nascholing voor 2005 op passief te zetten en er geen middelen voor te voorzien.

II. ALGEMENE BESPREKING

1. Algemene opmerkingen bij de begrotingen

– *namens de Vlaams Belang-fractie*

Mevrouw *An Michiels* merkt op dat de zorgen voor de verdere schuldafbouw en de gezonde financiële toestand de hoofdbekommernis vormen

in de voorliggende begrotingen. Hiermee rekening houdend is haar fractie tevreden dat het onderwijsbudget 2005 toch een kleine reële groei kent omdat de gehele reële groei van de Vlaamse begroting negatief is.

– *namens de CD&V-fractie*

De heer *Luc Martens* stelt dat de begrotingscontrole 2004 een aantal zaken remediëert die men reeds eerder had moeten aanpakken. Deze aanpassingen zorgen ervoor dat eerder aangegane verbintenissen worden gehonoreerd. Dit zorgt er mede voor dat de overheid betrouwbaar blijft. Als voorbeeld verwijst hij naar het wegwerken van de achterstand inzake de fietsvergoeding en de tussenkomst voor het openbaar vervoer. Deze honoreringen van engagements leiden er wel toe dat men deze middelen niet kan inzetten voor nieuwe maatregelen.

Hij moet vaststellen dat de verwachtingen inzake de begroting 2005 van voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement niet worden ingelost. Al snel bleek volgens de spreker dat er geen ruimte was voor loonsverhogingen in de diverse sectoren. Voor onderwijs blijken er te weinig middelen te zijn voor nieuwe initiatieven, o.m. voor de nieuwe CAO VII, en heeft men zelfs besparingen doorgevoerd. De onderwijsbegroting kent daardoor een minimale stijging en gaat er de facto op achteruit omdat de begroting ook een aantal zaken dekt die door verschuivingen op de onderwijsbegroting zijn terecht gekomen. Hij is van mening dat de onderwijssector over deze toestand sterk ontgoocheld is.

De spreker vervolgt met een aantal positieve elementen uit de begroting 2005. Het is in principe logisch, maar toch vermeldenswaardig, dat men gemaakte afspraken nakomt. De vaste benoeming van leerkrachten die in het GON of met anderstalige nieuwkomers werken, wijst op een structurele i.p.v. projectmatige opdracht voor deze initiatieven. Bovendien wordt het comfort van de scholengemeenschappen verbeterd en wordt de TBS-uitstapregeling voor het hoger onderwijs gefinancierd. De middelen voor schoolinfrastructuur worden terug op het niveau van 2003 gebracht en ook het leerlingenvervoer krijgt een verhoging.

– *namens de Groen!-fractie*

De heer *Jef Tavernier* stelt dat de begroting 2005 past in de budgettaire besparingen. Daartegenover

staan de verwachtingen die men inmiddels had gecreëerd. Hij waarschuwt ervoor dat ministers niet alleen voor, maar ook na verkiezingen realistische beleidsvoorstellen moeten formuleren. Een zeer positieve maatregel uit de begroting is volgens hem alvast het nakomen van de afspraken inzake de fietsvergoeding en het gebruik van het openbaar vervoer.

– *namens de VLD-fractie*

De heer *Gilbert Van Baelen* is van mening dat het gebrek aan een duidelijke Beleidsnota Onderwijs 2004-2009 waarin de minister zijn beleidslijnen uiteenzet, tot heel wat open vragen leidt.

Hij merkt op dat de sector onderwijs, in vergelijking met andere bevoegdheden, slechts een minimale besparing moet doorvoeren. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de 1/13e besparingsmaatregel ‘personeelszaken’ uitsluit. Het overgrote deel van het onderwijsbudget gaat immers naar personeel.

Tot slot wijst hij op een aantal positieve maatregelen zoals de middelen voor de fietsvergoeding, de uitvoering van de financiering van de universiteiten alhoewel de investeringsdossiers voor de universiteiten worden bevroren, de groei van de middelen voor de academisering binnen de hogescholen en de handhaving van het groeipad voor de uitvoering van het Polder/Tivoli-akkoord.

– *namens de sp.a-Spirit-fractie*

Mevrouw *Anissa Tamsamani* stelt dat de begrotingscontrole 2004 en de onderwijsbegroting 2005 een eerste test zijn voor de nieuwe minister. Ze geven een eerste beeld van het onderwijsbeleid dat de minister wil voeren. Beide oefeningen zijn in moeilijke budgettaire omstandigheden moeten gebeuren. Terwijl de totale Vlaamse begroting krimpt, kent de onderwijsbegroting een bescheiden stijging. Mede door de bereidheid van de volledige Vlaamse Regering werd van het beleidsdomein onderwijs niet dezelfde budgettaire inspanningen gevraagd.

Vermits ook de onderwijsbegroting moest bijdragen tot de evenwichtige begroting, waren er budgettaire ingrepen nodig. In een onderwijsbegroting snoeien is volgens de spreker een moeilijke en delicate oefening omdat het leeuwendeel van de begroting onderwijs uit loonuitgaven bestaat.

De minister is er volgens mevrouw Tamsamani in geslaagd een realistische en aanvaardbare onderwijsbegroting op te stellen. De inspanningen op de onderwijsbegroting zijn vrij evenwichtig verdeeld en raken zo min mogelijk aan de kernopdracht van het onderwijs. Het gaat zowel om stand-still-maatregelen als om enkele besparingsoperaties. Deze besparingen zullen leiden tot een daling van de behoeften in de lonen.

Belangrijk daarbij is dat de onderwijsminister erin geslaagd is om met de inspanningen op de begroting 2005 een vooruitziend beleid te voeren. Dankzij de creativiteit waarmee hij in 2005 extra ruimte op de onderwijsbegroting creëert, garandeert hij dat in 2006 nieuwe klemtonen kunnen gelegd worden. De extra ruimte van 2005 zal geheel in de onderwijsbegroting geïnvesteerd worden. Dat is een geruststelling voor het onderwijsveld.

In die zin vraagt zij of dat de wervingsstop voor Vlaamse ambtenaren die door minister-president Leterme werd aangekondigd, ook geldt voor de Vlaamse leerkrachten.

– *namens de N-VA-fractie*

De heer *Kris Van Dijck* stelt dat zijn fractie in het verleden de onderwijsbegroting toetste aan bepaalde parameters, zoals de verhouding met het BBP of internationale vergelijkingen. Vergelijkingen met OESO-landen moeten voorzichtig gebeuren omdat niet overal dezelfde normen worden gehanteerd, zoals het al dan niet betrekken van de pensioenen van het onderwijspersoneel. Zijn fractie stelde telkens vast dat Vlaanderen inzake onderwijs, alhoewel belangrijk voor de Vlaamse gemeenschap, niet altijd tot de beste leerlingen van de klas behoorde.

Hij is tevreden dat ondanks de noodzakelijke besparingen om de begroting in evenwicht te houden, het onderwijsbudget niet te zwaar moet lijden. Dit strookt met het Vlaamse regeerakkoord dat onderwijs en vorming vooruitschuift als belangrijke uitdaging. De eerste toetsing van dit regeerakkoord vormt de voorliggende begroting 2005.

Vooraf in zake basisonderwijs en hogescholen moeten er dringend stappen vooruit worden gezet. Alhoewel er op diverse vlakken nog heel wat onderwijsnoden zijn, moet men zich niet alleen focussen op een aangroei, maar ook op het efficiënt inzet-

ten van deze middelen. Er zijn heel wat terreinen waar men middelen zou kunnen besparen, zonder dat men aan kwaliteit moet inboeten. Hij verwijst daartoe naar de mogelijkheid van samenwerking of het dubbel gebruik van schoolinfrastructuur. Hij vraagt hier dringend werk van te maken. Hij heeft in dit kader de afgelopen jaren vastgesteld dat de overheid een aantal grenzen kan verleggen waar de sector zelf niet toe zou komen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de Vlaamse Regering een grote inspanning heeft geleverd om de begroting op het goede spoor te houden, mede met het oog op de toekomst. Deze inspanning heeft betrekking op alle sectoren. Alhoewel het onderwijsbudget staat voor 42 percent van de begroting, slaat de inspanning voor 9/10de op andere sectoren. Dit wijst erop dat de regering oog heeft gehad voor het belang van het onderwijs. Om die reden is men het aan de andere sectoren verschuldigd te waken over de doelmatigheid en kwaliteit van het onderwijs. Dit staat hoog op de agenda van de minister.

Hij wijst erop dat ook hij inspanningen moest doen in het onderwijs. De voorliggende besparingsmaatregelen zijn bewarende maatregelen en houden geen waardeoordeel in. Men mag op basis van deze maatregelen geen conclusies trekken op lange termijn. Het vertrekpunt was: zoeken naar plaatsen waar men zo gemakkelijk mogelijk bewarende maatregelen kon nemen.

De minister wil de verplichting om besparingsmaatregelen te nemen ombuigen in maatregelen waarbij men van de nood een deugd kan maken. Vermits de besparingsmaatregelen in de omkadering van het secundair onderwijs in de begroting 2006 meer rendement zal geven dan in 2005, bespaart de minister in principe teveel. Hij heeft het akkoord van de regering dat hij deze extra's terug mag investeren in onderwijs. Dit heeft tot gevolg dat hij reeds in 2006 nieuwe maatregelen kan nemen, i.p.v. pas in 2007 wanneer er voor Vlaanderen meer budgettaire ruimte zou ontstaan. Dit betekent dat men de nodige tijd heeft om ingrijpende initiatieven te nemen en niet ondoordacht voorstellen te lanceren.

Met betrekking tot de vraag over de wervingsstop voor de ambtenaren, licht hij tot dat die niet van toepassing is op de onderwijssector. Het is wel van toepassing op het onderwijsdepartement.

Tot slot stelt de minister dat men moet blijven dromen: de ambitie moet zijn de beste van Europa te zijn. Indien men dit niet voorop stelt, zal men achteruit gaan. Het Vlaams onderwijs is kwalitatief goed, dit moet minstens zo blijven. Hij gelooft dan ook niet dat het Vlaams onderwijs er met deze begroting op achteruit zou gaan.

2. Basisonderwijs

De heer *Luc Martens* stelt dat het zgn. Polder/Tivoli-akkoord dat tijdens de regeringsperiode Vandenbrande-II werd afgesloten, een groeipad voorziet voor zowel het basis- als het secundair onderwijs. De voorbije jaren heeft men echter sterk ingegrepen in dit groeipad. Men heeft het referentiecijfer van het gemeenschapsonderwijs bijgestuurd waardoor de zgn. 100 op een lager niveau kwam te liggen. Dit betekende niet alleen voor het gemeenschapsnet, maar ook voor de andere netten de facto een inlevering. Daarnaast heeft men op een bepaald moment werkingsmiddelen omgezet in lonen, terwijl het groeipad juist betrekking had op de werkingsmiddelen. Daardoor heeft men de verwachtingen moeten bijstellen en heeft de sector heel wat kritische bedenkingen bij het gehanteerde cijfermateriaal.

De heer *Jef Tavernier* wijst erop dat het basisonderwijs – ondanks een wisseling van de meerderheid – nog steeds blijft pleiten voor meer investeringen in het basisonderwijs. Hij vindt in de begroting niets terug over dergelijke bijkomende investeringen, alhoewel ze een terechte eis vormen.

De spreker vergelijkt vervolgens de administratieve ondersteuning van de directies in enerzijds het basisonderwijs met anderzijds het secundair onderwijs. Hij stelt daarbij vast dat de mogelijkheden in het basisonderwijs veel lager liggen. Daarom heeft hij geen enkel probleem met een besparing van 5 percent op de administratieve ondersteuning van het secundair onderwijs, op voorwaarde evenwel dat deze middelen overgeheveld worden naar het basisonderwijs. Op die manier zou dit onevenwicht kunnen worden weggewerkt. Dit gebeurt echter niet.

In dit kader verwijst de heer Tavernier naar het advies van de Raad van State bij deze bijhorende decretale bepaling uit het programmadecreet. De Raad van State stelt dat de Vlaamse Regering eigenlijk een volmacht vraagt terzake. De regering

bepaalt immers ‘naargelang de budgettaire mogelijkheden’ in welke mate deze besparingen zullen worden uitgevoerd. Volgens de Raad van State moet dit alles decretaal worden geregeld. De spreker gaat er in ieder geval van uit dat de minister zich op het moment dat hij de maatregel concretiseert, t.a.v. het parlement zal verantwoorden.

Tot slot merkt hij op dat er in de begroting niets terug te vinden is van de terechte eis voor kleinere klassen of de opwaardering van de wedden van directeurs in het basisonderwijs.

– *antwoord van de minister*

De *minister* ontkent dat het basisonderwijs verwaarloosd wordt. Hij beaamt dat de vorige regering belangrijke inspanningen heeft gedaan voor het basisonderwijs. De effecten van die beslissingen lopen tijdens de volgende jaren nog steeds door. Zo is in de begroting 2004 een bijkomende inspanning van 14 miljoen euro ingeschreven in uitvoering van de afstemming van de wedden in het basisonderwijs op die van de regenten als uitvoering van de vorige cao. In 2005 komt dit met 25 miljoen euro op kruissnelheid. De minister stipt aan dat hijzelf geen enkele besparingsmaatregel voor het basisonderwijs heeft voorzien.

3. Besparingsmaatregelen in het secundair onderwijs

Mevrouw *An Michiels* stelt dat het aantal lesuren in het secundair onderwijs ondanks een stijging van de leerlingenaantallen, bevroren zullen worden. Alhoewel dit een noodzakelijke besparing is, vreest zij dat het onderwijspersoneel deze maatregel niet met gejuich zal onthalen.

Met de besparing van 5 percent op het ondersteunend personeel daarentegen, wordt tegelijkertijd vermeld dat er concrete maatregelen zullen komen om de planlast te verminderen. Deze vermindering moet de besparing mee opheffen. Zij vindt echter geen enkele maatregel terug om de planlast bij de leerkrachten zelf te verminderen hoewel de bevestiging van het aantal lesuren deze planlast bij hen niet zal verlagen.

De heer *Luc Martens* stelt dat de besparingen in het secundair en het volwassenenonderwijs neerkomen op het niet meer verrekenen van de groei

van het aantal leerlingen en cursisten in het lesurenpakket. Daarnaast is er een besparing m.b.t. het ondersteunend personeel in het secundair onderwijs. Daartegenover moet een terugdringing komen van de administratieve lasten. Hij is van mening dat de laatste maatregel snel zal leiden tot een minder goede ondersteuning. De administratieve last zal immers nog een hele tijd hetzelfde blijven. Bovendien gaat het dikwijls om heel wat initiatieven t.a.v. leerlingen die extra aandacht en begeleiding vragen, wat centraal staat in de zorg vanuit onderwijs. Hoe zal de minister de zgn. planlast op korte termijn terugdringen zodat de werkdruk niet wordt verhoogd en het welzijn van de leerlingen niet wordt aangetast?

De heer *Jef Tavernier* verneemt uit de sector dat de besparingsmaatregelen in het secundair onderwijs er toe kunnen leiden dat schooldirecties bij een verwachte stijging van de leerlingenaantallen, een inschrijvingsstop zullen invoeren. Hijzelf kan deze directies geen ongelijk geven vermits het een interpretatie is van de voorliggende besparingsmaatregelen.

Het is volgens de heer *Gilbert Van Baelen* niet onlogisch dat de structurele besparingen gebeuren in de twee domeinen waarmee Vlaanderen op internationaal vlak tot de duurste behoort, nl. het secundair en het volwassenenonderwijs. Hij herinnert eraan dat de huidige minister van Onderwijs met de besparingsmaatregel in het secundair onderwijs om de leerlingengroei niet te verrekenen, een lineaire maatregel uitvoert van een voormalig minister van Onderwijs, de heer *Luc Van den Bossche*. Die maatregel werd evenwel tijdens de vorige legislatuur – omwille van de beschikbare financiële ruimte – teniet gedaan. Hij geeft toe dat men daar toen te licht overheen is gegaan. Hij vraagt hoe men de besparingsmaatregel concreet zal uitwerken en welke timing hiermee verbonden is.

Voor wat de reductie van de planlast betreft, benadrukt de heer *Van Baelen* dat de overheid slechts verantwoordelijk is voor het eigen deel van de planlast dat wordt opgelegd. Alle andere actoren die mede verantwoordelijk zijn voor de planlast, heeft men niet in de hand.

De heer *Karlos Callens* hoopt dat de minister succes zal hebben in het verlagen van de planlast. De leerkrachten zijn uitdrukkelijk vragende partij omdat zij opgezadeld worden met opdrachten die los staan van hun eigenlijke pedagogische opdracht.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck* vraagt bijzondere aandacht voor de plaats van het buitengewoon onderwijs. Zij hoopt dat de voorgestelde besparingen m.b.t. het omkaderend onderwijs- en ondersteunend personeel niet toegepast zullen worden op dit onderwijs. Als men spreekt van planlast, is ondersteuning onontbeerlijk om de kwaliteit van het buitengewoon onderwijs te vrijwaren. Ondersteuning is in het buitengewoon onderwijs van enorm belang, mede in functie van de inclusiegedachte. Dit vergt immers heel wat inbreng van expertise vanuit het buitengewoon onderwijs.

– *antwoord van de minister*

De *minister* reageert m.b.t. de dreiging vanuit directies van het secundair onderwijs om een eventuele inschrijvingsstop in te voeren, dat dit een misverstand zou zijn. Op basis van het leerlingen-aantal dat een school heeft voor het schooljaar 2004-2005, wordt een globaal te besteden aantal lestijden vastgesteld. Dit aantal wordt bevroren, zonder rekening te houden met een eventuele groei. Daartegenover staat dat het herverdelingsmechanisme behouden blijft. Dit houdt in dat een school die groeit, in verhouding met een school die minder leerlingen telt, relatief gezien een groter deel van het totaal aantal lestijden krijgt. Niets sluit uit dat een school die een klein beetje groeit toch een relatief groot aantal lestijden zal verliezen, maar dit heeft o.a. te maken met de studierichtingen die men aanbiedt.

Hij heeft nog niet gepreciseerd hoe deze maatregel zal worden uitgevoerd. Dit moet ten laatste duidelijk zijn bij de begrotingscontrole 2005. Men moet immers dan kunnen verifiëren of deze maatregel ook het budgettaire resultaat oplevert dat men ervan verwacht. De scholen zullen zo snel als mogelijk op de hoogte worden gebracht van deze preciseringen.

T.a.v. mevrouw Van Kerrebroeck antwoordt hij dat hij nog niet beslist heeft of de maatregel inzake de omkadering van het onderwijzend personeel betrekking zal hebben op het buitengewoon onderwijs. De minister is persoonlijk geneigd om deze maatregel niet toe te passen op het buitengewoon onderwijs. Dit zal in het debat waarin men deze knoop zal doorhakken, zijn startpositie zijn.

Voor wat de maatregelen voor het ondersteunend personeel betreft, reageert de minister dat de nor-

male procedure werd gevolgd. De regering is niet verplicht de adviezen van de Raad van State op te volgen. De doelstelling van deze 5 percent-maatregel is zeer helder en duidelijk.

De minister verduidelijkt m.b.t. de vragen over de vermindering van de planlast dat hij hierover overleg pleegt met de onderwijsvakbonden, de inrichtende machten en de onderwijskoepels. Men moet er zich volgens hem van bewust zijn dat planlast niet alleen vanuit het departement ontstaat. Ook de koepels, de begeleidingsdiensten, de scholen zelf zorgen voor hun deel in de planlast.

Hij wil snel komen tot concrete voorstellen om de administratieve last te verminderen. Vermits dit niet eenvoudig is, wil hij ook geen onvervulbare verwachtingen scheppen. Een afweging over de noodzaak van bepaalde rapporten of gegevensstromen is telkens noodzakelijk.

De minister brengt drie thema's aan die van belang zijn voor een vermindering van de planlast. Op de eerste plaats is er de vraag of een ontkleuring van de geldstromen gewenst is. Als voorbeeld verwijst hij naar de punten voor administratieve omkadering en ondersteuning, en voor ICT. Moeten die apart blijven of zouden ze inwisselbaar kunnen worden? Een ander voorbeeld betreft een mogelijke inwisselbaarheid van de punten voor omkadering met die voor lestijden.

Een tweede thema dat voor de minister duidelijk is, betreft de reffectatie en wedertewerkstelling boven het niveau van de scholengemeenschap. Het departement Onderwijs verstuurt duizenden formulieren die heel wat papierstromen veroorzaken, om bepaalde rechten en plichten van deze betrokken personeelsleden vast te stellen. Het aantal mensen waarop dit betrekking heeft, is zeer beperkt en de situatie waar zij zich in bevinden, is zeer stabiel geworden. De vraag is of deze papierstroom niet kan worden ingeperkt.

Ten derde is er de planlast als gevolg van rapporteringsverplichtingen. Enerzijds is er de bekwaamheid en behoefte van de scholen om zelfstandiger op te treden. Anderzijds wil de overheid de verantwoordelijkheid voor extra middelen bij de gebruikers leggen, op voorwaarde dat men rapporteert wat daarmee gebeurt. Een afweging tussen beide aspecten is nodig. Zo kan men bijvoorbeeld de vraag stellen of de wijze van rapportering bij het

GOK-decreet behouden moet blijven, zonder in te moeten leveren op het vlak van informatie en responsabilisering. De minister werpt de vraag op of scholen niet op een andere manier geresponsabiliseerd moeten worden.

De minister verduidelijkt dat deze thema's besproken worden met de vakbonden die dit opgenomen hadden in hun eisenbundel, met de inrichtende machten en andere betrokken actoren.

– *replik*

Mevrouw *Cathy Berx* merkt op dat de drie aangehaalde thema's van de minister zich in het onderwijsveld situeren. Wordt er ook aandacht besteed aan de planlast die van buitenaf komt als gevolg van allerhande regelgeving? In Nederland wordt dit mee in rekening gebracht. De heer *Gilbert Van Baelen* sluit zich aan bij mevrouw Berx. Hij is tevens van mening dat men aan de sector snel moet duidelijk maken waar men staat.

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat de besparingsmaatregelen in het secundair onderwijs van structurele aard zijn. Zij vreest dat deze maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de aandacht voor probleemleerlingen. Zij zullen meer en meer in de kou komen te staan waardoor de gelijke kansen in het onderwijs niet kunnen worden ingevuld. Zullen deze besparingsmaatregelen met het oog op de kwaliteit van het onderwijs worden opgevolgd? In welke mate zullen er eventueel daartoe bijstellingen gebeuren?

– *antwoord van de minister*

De *minister* is van mening dat wanneer een extern opgelegde regulering vervelend is voor een school, ze ook vervelend zal zijn voor een bedrijf die met dezelfde regulering wordt geconfronteerd. In een school moet er bijvoorbeeld evenveel milieuzorg zijn als in een bedrijf. Hij geeft weliswaar toe dat er collaterale effecten zijn. Hij verwijst daarbij als voorbeeld naar het probleem van de attesteringen die o.m. omwille van de welzijnsreglementering nodig zijn voor stages. Hij heeft over dit dossier overleg gepleegd met zijn federale collega, mevrouw Van den Bossche. Uit dat overleg is een soepeler benadering voortgekomen. Hij heeft inmiddels een geruststellende omzendbrief daaromtrent aan de scholen overgemaakt.

Voor wat de besparingsmaatregelen betreft, verduidelijkt hij dat hij bij het begin van 2005 de precieze draagwijdte van de vermelde maatregelen zal bepalen. Dit is afhankelijk van de begrotingscontrole. Hij gelooft niet dat de besparingsmaatregelen zullen leiden tot minder aandacht voor probleemleerlingen. Deze maatregelen zijn eerder beperkt en niet zo vergaand. Als men bewarende maatregelen moet nemen, moet men vragen om nog iets zuiniger te werken dan dat men al werkt.

4. Vervangingspool

Mevrouw *An Michiels* stelt dat de vooropgestelde evaluatie en bijsturing van de vervangingspool noodzakelijk zijn. Een evaluatie na drie jaar werking is logisch omdat het onderwijslandschap inmiddels is geëvolueerd. Zij herinnert de minister eraan dat hij bij het begin van zijn aantreden meldde dat zijn beleid gekenmerkt zou zijn door dialoog en overleg met de betrokkenen. Het recente stopzetten van de vervangingspool gebeurde volgens haar nochtans vrij bruusk zonder enige vorm van overleg.

Volgens de heer *Jef Tavernier* moet de maatregel omtrent de vervangingspool nader worden verduidelijkt. Ook het Rekenhof merkt op dat er een nadere toelichting moet worden verstrekt (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 16/1*). Bij de opzet van de vervangingspool werden de doelstellingen geformuleerd: het voorzien in vervangers voor de scholen en waardevolle jongeren met ambitie voor het onderwijs bewaren. Hij heeft begrip voor enige rationalisering in de vervangingspool omdat er een aantal zaken moeten worden bijgestuurd, maar pleit er niettemin voor dat de doelstellingen worden bewaakt. Indien men dit niet doet, zal de kwaliteit van de leerkrachten er op achteruitgaan.

De heer *Gilbert Van Baelen* wijst op het structurele karakter van de besparingen op de vervangingspool. Om te oordelen welke stappen hiertoe moeten worden gezet, is een grondige evaluatie nodig waarbij men de vervangingspool terug in vraag stelt. De oprichting van de vervangingspool was vijf jaren geleden volledig terecht en gegrond. Momenteel moet de vraag gesteld worden of dezelfde voorwaarden nog vervuld zijn, of de noodzaak nog actueel is en of er niet moeten worden bijgestuurd.

– *antwoord van de minister*

De *minister* beklemtoont dat er wel degelijk overleg is gepleegd over de maatregelen m.b.t. de vervangingspool. Alle actoren werden op de hoogte gebracht van het voornemen van de minister om de inschrijvingen in de pool stop te zetten, mede met het doel de vervangingspool te hervormen. Vermits het percentage van de invulling van de pool hoger lag dan vorig jaar, was dit een doordachte beslissing. Er wordt daarmee geen onrecht gecreëerd t.a.v. het onderwijsveld of de pas afgestudeerden die hoopten opgenomen te kunnen worden.

Hij onderschrijft dat de vervangingspool opgericht is omdat er een schaarste was aan leerkrachten én omdat men jonge leerkrachten die zeer sterk gemotiveerd waren voor het onderwijs, aan het onderwijs wilde binden. Die doelstellingen zijn niet meer relevant vermits er geen sprake meer is van een knelpuntberoep.

Op die plaatsen waar men geconfronteerd wordt met een tekort aan bepaalde leerkrachten en er moeilijkheden zijn om te vervangen, blijft een poolsysteem volgens de minister nog wel relevant. Men moet zich daarbij wel beperken tot bepaalde vakken, richtingen en regio's. Zodoende krijgt men slankere pools waar het inzettingspercentage voor vervangingen wellicht veel hoger zal liggen dan het huidige percentage van 61 percent. Dit lage percentage maakte de vervangingspool zeer duur.

De minister wil het debat over de hervorming van de vervangingspool verruimen tot de vervangingen in het onderwijs. Op dit vlak zijn er een aantal relevante verzuchtingen. De vakbonden zijn vragende partij om de regel waarbij er geen vervanging moet gebeuren als er een afwezigheid is van minder dan tien dagen, te doorbreken. Deze kortlopende vervangingen vormen volgens de vakbonden een bron van stress en onbehagen op school. Een andere te-rechte verzuchting betreft volgens de minister het vaderschapsverlof wat een vervanging impliceert. Er is de klacht van sommige vervangers die niet aan bod komen in de vervangingspool omdat die georiënteerd is op de jongeren. De inrichtende machten en schoolbesturen merken op hun beurt op dat de vervangingspool efficiënt is indien de kwaliteit van het personeel voldoende hoog is.

Hij besluit hieruit dat binnen het kader van het lopende cao-overleg een hervorming van de vervan-

gingspool kan worden gerealiseerd die niet louter een rationalisatie met zich meebrengt. Er dient volgens de minister een nieuw concept te worden opgezet voor vervangingen. Dat vervangingsstelsel moet soepel zijn en minder stress en werkdruk voor de school met zich meebrengen. Bovendien moet het responsabiliserend zijn voor de schoolbesturen en voor de betrokkenen.

5. DKO

De heer *Luc Martens* vermeldt dat Jotam, het project voor jonge musici, voldoende financiële middelen krijgt in de aanpassing 2004. Hij vraagt of men voor Jotam voor de volgende begrotingsjaren middelen heeft voorzien.

De heer *Gilbert Van Baelen* is tevreden dat de heer Martens het project Jotam vermeldt. Het is een goed voorbeeld over hoe de minister in de toekomst zal omgaan met dergelijke projecten die de mogelijkheid bieden een zekere expertise op te bouwen.

De heer *Werner Marginet* brengt aan dat het deeltijds kunstonderwijs een degelijke opleiding aanbiedt in de studierichting muziek. Voor zeer getalenteerde jonge musici die op internationaal niveau willen meedingen in concoursen zijn er geïndividualiseerde opleidingstrajecten nodig. In 2004 werd hiervoor 250.000 euro ingeschreven. Voor het jaar 2005 zijn er echter geen middelen begroot. Minister van Cultuur, de heer Anciaux, pleit inzake jeugd en cultuur voor meer betrokkenheid van de andere ministers. Is er reeds overleg gepleegd hieromtrent? Zal er in 2005 eventueel opnieuw 250.000 euro worden ingeschreven voor deze initiatieven?

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat er wel voor 2004, maar niet voor 2005 middelen ter beschikking zijn voor Jotam. Als er geen middelen gevonden worden voor 2005, blijft Jotam een eenmalige oefening. Dit was volgens hem een mooi project dat tot zijn spijt niet kan worden voortgezet. Het is wel belangrijk dat de beloften voor 2004 gehonoreerd worden zodat jonge mensen die zich aandienden als talentvolle musici en geselecteerd werden voor de beurs, die ook zullen ontvangen.

6. RAGO

De heer *Luc Martens* verwijst naar de afspraken inzake de hervorming van de RAGO. Begrotings-technisch wordt dit opgesplitst naar twee allocaties: middelen voor wat reëel nodig is en middelen voor de personeelsleden die moeten overstappen. Hij stelt in de feiten vast dat deze afbouw vertraagd loopt. De vorige administrateur-generaal van de RAGO stelde in het verleden volgens de heer Martens nochtans dat zijzelf vragende partij waren voor een afslanking, maar dat het beleid niet mee wilde. Vermits deze situatie heel wat onzekerheid met zich meebrengt voor het personeel in kwestie, verdwijnt hun motivatie en verlamt dit de organisatie. Hij vraagt wat de redenen zijn van de vertraging en maant de minister aan hier snel werk van te maken.

– *antwoord van de minister*

De *minister* beaamt dat het dossier m.b.t. het personeelskader van de RAGO al enige tijd aansleept. De principiële beslissing die daaromtrent al lang geleden genomen werd, zal worden uitgevoerd volgens het afgesproken begrotingspad. Er komt 3,5 miljoen euro bij via de aanpassing van 2004 en 2 miljoen euro voor 2005. Het gaat dus om een krimpende enveloppe waarbij de RAGO geresponsabiliseerd wordt om de afgesproken herstructurering uit te voeren.

7. Volwassenenonderwijs

De heer *Luc Martens* werpt op dat de groei van het aantal cursisten in het volwassenenonderwijs niet meer zal doorverrekend worden in het lesurenpakket. Daardoor wordt dit onderwijs op een ‘waakvlam’ gezet. Dit staat haaks op de discussienota Onderwijs en Vorming 2004-2009 waarin de minister pleit voor meer aandacht voor het levenslang leren.

De heer Martens heeft bovendien vragen bij deze besparingstechniek. Het is logisch dat centra die minder cursisten hebben, middelen verliezen. De centra die een groei kennen, zullen echter ook moeten inleveren. Daarom pleit hij voor een aangepaste maatregel die aansluit bij het doel van de minister, maar budgettair dezelfde impact heeft.

De heer *Jef Tavernier* stelt dat de besparingsmaatregel in het volwassenenonderwijs zware gevolgen

zal hebben. Deze maatregel is tegensprekelijk met de optie om volwassenen aan te zetten tot levenslang leren. Het is positief dat men trajecten van levenslang leren wil opzetten, maar dit kan enkel als de basis, nl. het eerste diploma, kan verworven worden. De besparingen tasten die basis volgens hem aan.

De heer *Gilbert Van Baelen* merkt op dat het volwassenenonderwijs zeer duur is geworden, mede door de enorme groei tijdens de vorige legislatuur. Men heeft dit niet durven afremmen vermits men het aantal deelnemers in het kader van het levenslang leren wilde verhogen van 5 tot 10 percent. Het voordeel van de bevoegdheden van de huidige minister van Onderwijs is dat hij enige zeggenschap over de diverse actoren zal kunnen ontwikkelen.

Het is zijn inziens terecht dat de inschrijvingsgelden en de vrijstelling daarvan in vraag worden gesteld, alsmede of men moet komen tot een input- of een outputfinanciering of een gemengd systeem. Ook het gebruik van de opleidingscheques moet men dit debat betrekken. De basisvraag is welke rol de overheid moet spelen t.a.v. volwassenen die omwille van om het even welke reden willen studeren.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat het volwassenenonderwijs hem nauw aan het hart ligt. Het levenslang leren is ook zijn bekommernis. Vermits hij twee bekommernissen met elkaar wil verzoenen, heeft hij niet alleen een bewarende maatregel genomen, maar wil hij ook de financiering van het volwassenenonderwijs fundamenteel hervormen.

Enerzijds wil hij dat er nog meer volwassenen aan dit onderwijs zouden deelnemen. Daarbij mag men niet alleen oog hebben voor economische doelen. Het volwassenenonderwijs heeft als ontmoetingsplaats in de samenleving een maatschappelijke rol te vervullen. Het feit dat mensen samen leren is tevens een element van cohesie en kwaliteit in de samenleving. Anderzijds moet men ervoor zorgen dat men door het succes van dit onderwijs niet jaarlijks in besparingsmaatregelen verzeilt. Om dit te vermijden moet er een nieuw en duurzaam financieringssysteem komen dat stabiel is en gevrijwaard kan blijven van besparingen. Om dit te bereiken wordt er een bewarende besparingsmaatregel genomen. Hij beseft dat dit geen eenvoudige

opdracht is. Een dergelijk systeem moet immers rekening houden met de instroom, met de differentiatie van de instroom, enz.

De maatregelen uit het programmadecreet zijn in ieder geval precies en duidelijk, op één punt na. De minister wil een bescherming inbouwen naar beneden toe. Om te voorkomen dat de daling van het aantal lestijden te groot zou worden, wordt er een maximale daling gehanteerd. Hoeveel dit zal zijn, is nog niet duidelijk en moet precies worden onderzocht. Het zal volgens de minister in ieder geval gaan over enkele procenten als maximum.

– *replik*

Mevrouw *Cathy Berx* vraagt of de sector van het volwassenenonderwijs snel op de hoogte zal worden gesteld van de hoe-grootheid van deze daling-percentages zodat zij voor hun financiering daarmee kunnen rekening houden.

– *antwoord van de minister*

De *minister* wil bij het begin van 2005 de sector van het volwassenenonderwijs laten weten wat de stand van zaken is. Dit is afhankelijk van de begrotingscontrole 2005.

8. Hoger onderwijs

8.1. Hogescholen

De heer *Luc Martens* verklaart dat de financieringsproblemen van de hogescholen een oud verhaal zijn. Sinds het decreet van 1994 gebeurden er een reeks van extra inspanningen, die tegenover de opdrachten waarvoor de hogescholen staan, echter geen oplossing ten gronde aanbieden. Alhoewel het regeerakkoord extra financiële middelen voorziet, heeft de minister dit niet kunnen waarmaken en lost hij de geargumenteerde verwachtingen niet in.

Dit probleem stelt zich volgens de heer *Martens* inmiddels nog scherper. De hogescholen met tweecycli-opleidingen zijn gevat door de academisering. De accreditering die daarmee gepaard gaat, genereert, zoals voor de visitaties, heel wat kosten voor de hogescholen. Dit heeft tot gevolg dat de hogescholen daartoe middelen zullen moeten gebruiken, die nodig zijn voor de kwaliteit waardoor het aanbod de internationale toets kan doorstaan.

De heer *Karlos Callens* is van mening dat het aantal studenten aan de hogescholen sterk zal toenemen. De hogescholen kunnen dit niet verder financieren met de enveloppe waarover zij vandaag beschikken. De hogescholen hebben, ondanks beperkte middelen, heel wat inspanningen geleverd om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen. Hij hoopt dat indien er zich enige financiële ruimte voordoet, dit op de eerste plaats wordt ingezet voor een verhoging van de financiering van de hogescholen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* beaamt dat de hogescholen het moeilijk hebben omwille van de bevroren enveloppefinanciering. Hij hoopt dat er in 2006 ruimte zal zijn om de hogescholen daarin te helpen, maar kan dit niet beloven. Er moet alleszins wel, zoals afgesproken, tegen 2007 een nieuw financieringssysteem worden opgesteld om deze pijnpunten structureel weg te werken.

8.2. NVAO

De heer *Gilbert Van Baelen* vraagt of de besparing van de Vlaamse middelen voor het NVAO de afspraken met Nederland niet in het gedrang brengt. Komt de normale werking van het NVAO daarmee niet in de problemen? De NVAO wil anticiperen op vragen van o.m. de hogescholen naar de kosten voor de visitaties in het kader van de accreditering van opleidingen. Vermits ook de hogescholen hun middelen niet zien stijgen, zorgt de besparing op de NVAO-middelen voor een verzwaring van dit probleem.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verduidelijkt dat de besparing op de middelen voor de NVAO voor 2004 logisch is omdat Vlaanderen een onderbenutting heeft. Dit erkent Nederland ten volle. Voor 2005 heeft hij met zijn Nederlandse collega afgesproken dat men de zaak van nabij zal opvolgen. Als daaruit blijkt dat er meer middelen nodig zijn, zal men dit bij de begrotingscontrole terug aan de orde stellen.

9. CLB's

De heer *Luc Martens* merkt op dat de CLB-sector de laatste jaren stiefmoederlijk werd behandeld. Sinds het midden van de jaren '70 hebben zij hun

middelen nauwelijks zien groeien. De CLB's werden niet meer au sérieux genomen alsof zij geen wezenlijke bijdrage zouden leveren om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen. De CLB's doen echter hun dagdagelijkse nuttige werk en springen daardoor niet in het oog. Vermits ze niet mediagevoelig zijn, worden ze ten onrechte verwaarloosd.

De heer *Gilbert Van Baelen* heeft geen probleem met de 2 percent-besparing bij de CLB's vermits iedereen moet bijdragen. Hij is wel benieuwd hoe de minister met de CLB's zal omgaan. De CLB's hebben een tweedelijnsfunctie, maar fundamenteel blijft de eerste lijn van de school. Vraag is hoe zwaar de tweede lijn moet zijn. Het is niet omdat men gedurende 20 jaar geen middelen heeft bijgekregen dat men alles bij het oude moet laten. Komt er eventueel een nieuw CLB-decreet in ruimer perspectief?

– antwoord van de minister

De minister meent dat er bij de leden een misverstand heerst over de toekomst van de CLB's. Hij plant in ieder geval geen nieuw CLB-decreet. Er zijn wel een aantal aanpassingen nodig, o.m. met het oog op de uitvoering van het decreet integrale jeugdhulpverlening. Daarnaast is er de vraag hoe men decretaal de kwaliteitszorg van de CLB's zal ontwikkelen.

Hij onderstreept in dit kader de visie van zijn discussienota waarbij de school de eerste lijn moet zijn. De school moet in staat zijn een goede begeleiding te verzorgen. Het CLB blijft de tweede lijn en moet een duidelijke taakafsprake maken met het schoolteam. Er moet een zorgcontinuüm komen dat vertrekt vanuit de school.

Hij beseft dat de 2 percent-besparing op het CLB-budget als bewarende maatregel niet aangenaam, maar ook niet onverantwoord is. Dit wil niet zeggen dat hij er zou vanuit gaan dat de CLB's met hun geld zouden gooien.

10. Expertisecentrum participatie op school

De heer *Luc Martens* werpt op dat de koepel van het katholiek onderwijs een aantal alternatieve besparingsmaatregelen heeft geformuleerd met hetzelfde budgettaire effect. Deze besparingsvoorstellen zouden de werking van het onderwijs minder

belasten. Hij verwijst daarbij naar de bestaande steunpunten en expertisecentra. Er werden inmiddels in heel wat sectoren van de Vlaamse gemeenschap heel wat steunpunten opgericht. Die gaan echter meer en meer een eigen leven leiden. Hierbij kadert ook het expertisecentrum inzake participatie op school. Hij verwijst naar de bespreking van het desbetreffende decreet waarin hij waarschuwde voor de creatie van een waterhoofd. Men richtte een instelling op zonder voldoende middelen voor de overdracht van de expertise naar het onderwijsveld. Waarom is de minister niet ingegaan op deze alternatieve besparingsvoorstellen?

De heer *Jef Tavernier* verwijst naar de discussienota Onderwijs en Vorming waarin de minister op diverse plaatsen de nadruk legt op het participatief gegeven in onderwijs. Voor diegenen die daar werk van maken, is enige ondersteuning onontbeerlijk. Het terugschroeven van de kredieten voor het expertisecentrum is volgens hem dan ook niet aanvaardbaar.

Tegelijkertijd wordt er gepleit voor een andere aanpak terzake. Bedoelt de minister hiermee de toepassing van een zgn. 'proeftuin', zoals vermeld in de discussienota? Hij vreest dat dergelijke proeftuinen eerder 'speeltuinen' zullen zijn van de minister waarin men maatregelen kan nemen die ten koste van decretaal vastgelegde regelgeving zullen uitvallen.

De heer *Gilbert Van Baelen* is het volledig oneens met de uitspraak van de heer Martens om besparingen door te voeren ten koste van facultatieve uitgaven en projecten, zoals de steunpunten of expertisecentra. Deze initiatieven hebben juist een meerwaarde omdat ze buiten de klassieke onderwijskoepels en -netten om worden opgezet.

Hij begrijpt dat de minister van naderbij wil bekijken hoe het expertisecentrum de participatie in het onderwijs zo optimaal mogelijk zou kunnen ondersteunen. Aan de andere kant bestaat er reeds het steunpunt leerlingenparticipatie dat gegroeid is vanuit de Koning Boudewijnstichting en daarmee identiek dezelfde weg aflegt als het project 'Accent op Talent'. Ook dit laatste project wordt terecht overgenomen door de overheid. Hij kan zich moeilijk voorstellen dat het expertisecentrum dat eenzelfde weg afgelegd heeft en ondersteund werd door de overheid, stil wordt gelegd. Er moet in ieder geval een initiatief komen om de partici-

patie in het onderwijs te ondersteunen. Hij waarschuwt dat hij nooit zal aanvaarden dat die ondersteuning vanuit de onderwijsnetten wordt opgezet. Een neutrale ondersteuning is zijn inziens voor zowel de betrokkenen als het intermediair niveau onontbeerlijk voor het welslagen van participatie op school.

Mevrouw *Anissa Temsamani* vraagt of de maatregel m.b.t. het expertisecentrum van tijdelijke aard is en hoopt dat dit centrum zo snel als mogelijk kan worden opgestart.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt m.b.t. de vraag van de heer Martens omtrent de mogelijke alternatieve besparingsmaatregelen zoals de steunpunten dat andere sprekers hun beklag doen omdat hij op een dergelijk initiatief – het expertisecentrum participatie op school – wil besparen.

Hij start het expertisecentrum participatie niet op, maar dit betekent niet dat het er nooit zal komen. Het betreft een louter bewarende maatregel. Hij is het eens met de heer Van Baelen dat er een reële ondersteuning moet komen. Het is voor hem nog niet duidelijk wat de precieze vorm is en wat de schaalgrootte moet zijn van een dergelijk centrum om voldoende gewicht te hebben op de sector.

11. CAO's

De heer *Jef Tavernier* is enerzijds tevreden dat een aantal zaken uit het verleden, zoals de cao m.b.t. de Universitaire Ziekenhuizen, worden rechtgetrokken. Anderzijds ondersteunt hij de vraag naar een gelijkgeschakeling van het vakantiegeld zoals dit in bijna alle andere sectoren wordt toegepast. Onderwijs valt of staat met het personeel. Zij verdienen daarom een positieve stimulans.

De heer *Gilbert Van Baelen* vraagt wat de stand van zaken is inzake de toekomstige cao's. Hoe gaat de minister hiermee om? Hijzelf is geen voorstander van de bestaande procedure, omdat het parlement buitenspel wordt gezet. Het parlement kan nog enkel de afspraken tussen zgn. 'werkgever', i.c. de financierder, en de vakbonden enkel overnemen.

– *antwoord van de minister*

De *minister* verduidelijkt dat het overleg over de nieuwe cao vrij recent werd opgestart. Er werden een aantal thematische werkgroepen opgericht, zoals over de planlast, die reeds aan het onderhandelingsproces zijn begonnen. Hij is zelf nog niet betrokken bij de onderhandelingen die momenteel gevoerd worden door experts.

Hij heeft voorafgaandelijk publiek duidelijk gemaakt dat er voor 2005 en 2006 geen ruimte is voor opslag, ondanks de belofte uit het verleden over het vakantiegeld. De begrotingscontrole 2005 moet, op basis van een meerjarenplanning van de minister van Financiën, duidelijk maken of men met een perspectief over meerdere jaren aan bepaalde looneisen vanwege diverse maatschappelijke sectoren kan tegemoet komen. De meerjarenplanning zal immers duidelijk maken wat de marges zullen zijn tot aan het eind van de legislatuur.

12. Nascholing

De heer *Gilbert Van Baelen* verwijst naar de besparingen op vlak van de nascholing voor onderwijspersoneel vanwege de overheid. Hij vindt het moeilijk te oordelen over de vraaggestuurdheid van de nascholing vanwege de onderwijskoepels. Hoe staat de minister tegenover nascholing?

– *antwoord van de minister*

De *minister* stelt dat de schrapping van middelen voor nascholing als bewarende maatregel alleen aan aanbodszijde gebeurt, nl. het aanbod vanuit de overheid. Vanuit het departement werd duidelijk gemaakt dat het voor hen niet altijd duidelijk was wat aangeboden moest worden en of het aanbod wel nuttig was geweest. De middelen voor de scholen voor de vraaggestuurde nascholing worden niet geschrapt.

13. Topsport en leerplichtonderwijs

De heer *Karlos Callens* stelt dat vanaf 1 september 2004 basisscholen een beperkte afwezigheid van maximum 6 uren kunnen toestaan om ervoor te zorgen dat jonge topsportbeloften meer tijd kun-

nen besteden aan trainingen. Daarnaast zou er werk gemaakt worden van topsportscholen voor het secundair onderwijs. Volgens de heer Callens stelt er zich een dringend probleem omdat er voor heel wat leerlingen die in het lager onderwijs beroep mogen doen op topsporturen, geen secundaire topsportschool voor die sport waar men zich in wil bekwamen, in hun omgeving is.

In het kader van het sportgebeuren op school verwijst de heer Callens naar een uitspraak van de heer Jacques Rogge, voorzitter van het Olympisch Comité. Die laatste stelde dat de kinderen op het vlak van fysieke geschiktheid voor sport er sterk op achteruit zijn gegaan. Hij stelde daarbij voor op school meer uren lichamelijke opvoeding in te richten.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt m.b.t. de vragen over topsport en onderwijs, dat er wel degelijk een inspanning gebeurt voor topsport. Hij stelt voor om in de commissie van gedachten te wisselen over wat men praktisch verstaat onder het concept ‘brede school’ indien men wil dat jonge mensen meer zouden bewegen. Iedereen, ook kinderen, beweegt te weinig. Het zou een achterhaalde opvatting zijn indien men een uurtje extra lichamelijke opvoeding aan de scholen zou opleggen. Het onderwijsveld werkt in een kader van autonomie en met eindtermen. Het komt de scholen zelf toe te bepalen hoeveel uren lichamelijke opvoeding zij nodig achten om die eindtermen te bereiken.

Daarnaast verwijst hij naar de FOLLO's (Flexibele opdracht voor leerkrachten lichamelijke opvoeding) die tijdens de vorige legislatuur werden opgezet. Daarbij maakt men via de leerkracht lichamelijke opvoeding een brug tussen het schoolgebeuren en de sportclub. Hij is van mening dat oplossingen eerder in deze richting moeten worden gezocht.

– *replik*

De heer *Luc Martens* steunt de minister in zijn visie over sport op school. Hij merkt evenwel op dat minister Anciaux in zijn Beleidsnota Sport een ander verhaal brengt en andere opties verkiest. Hij pleit voor meer afstemming tussen de ministers.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING

1. Decreetsbepalingen

Artikelen 14 (PR 31.10, 32.10, 33.10, 33.30, 34.10, 34.50, 35.20, 35.40, 39.20), 18, 19, 20, 29, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 72, 84, 85, 86, 87 en 105

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

2. Begrotingstabel

Afdeling I

Programma 31.10 Gewoon Basisonderwijs

De heer *Luc Martens* is van mening dat er betere randvoorwaarden moeten worden gecreëerd voor de scholengemeenschappen in het basisonderwijs. Hij stelt vast dat een aantal scholengemeenschappen opgericht worden in een omschrijving die het belang van de school en het kind niet als dusdanig dienen. Als voorbeeld verwijst hij naar het gemeentelijk onderwijs dat geen partners vindt in het vrij onderwijs en daarom over de gemeentegrenzen heen moet kijken. In landelijke gebieden krijgt men daardoor omschrijvingen die niet genereren wat men met scholengemeenschappen wil bereiken. Bovendien creëert dit heel wat problemen tussen de gemeentelijke overheden die in een vorm van intercommunaal verband beslissingen moet nemen.

De heer Martens stelt daarom voor om in het belang van het kind over de fracties heen constructief te zoeken naar andere voorwaarden waardoor een grotere openheid en een grotere bereidheid ontstaat om de scholengemeenschappen meer kansen te geven dan met de huidige omschrijvingen.

De heer *Ludo Sannen* vindt de opmerking van de heer Martens terecht. Deze problematiek heeft evenzeer te maken met het statuut dat men aan een scholengemeenschap in het basisonderwijs wil geven. Dat statuut zal het gevolg zijn van de evolutie in die scholengemeenschappen. Daarbij komt een moeilijk spanningsveld aan de orde. Enerzijds

wil men een scholengemeenschap creëren die voldoende gewicht heeft, maar anderzijds wil men dit realiseren op basis van de geografische aanwezigheid over de netten heen, zonder te raken aan de autonomie en de eigenheid van de scholen.

De heer *Kris Van Dijk* meent dat het beleid soms verder staat dan het onderwijsveld zelf. Dit is een voorbeeld daarvan. Als men pleit voor een betere afstemming van scholengemeenschappen op basis van nabijheid en dus netoverschrijdend, moet men er rekening mee houden dat de decreetgeving terzake muren afbouwt en niet optrekt. Hij verwijst daartoe naar de bepalingen inzake de scholengemeenschappen over wie als inrichtende macht optreedt i.f.v. het personeelsbeleid e.d.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 31.20 Buitengewoon basisonderwijs

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 32.10 Gewoon Secundair onderwijs

1. Aanwendingspercentage

De heer *Ludo Sannen* begrijpt uit de algemene bespreking dat de extra besparingen in het secundair onderwijs vanaf 2006 zullen gebruikt worden voor nieuw beleid. Hij gaat er daarom vanuit dat de aanpassing van het aanwendingspercentage structureel is. Hij pleit voor duidelijkheid hierover naar de scholen toe. Secundaire scholen mogen deze maatregel in dat geval niet ervaren als een tijdelijke ingreep. Op die manier zullen zij er zinvol en creatief kunnen mee omgaan. De heer Sannen is ervan overtuigd dat bepaalde secundaire scholen door het efficiënt aanwenden van hun lestijden en het saneren van bepaalde opleidingen, veel meer kunnen doen ten voordele van de leerlingen. De scholen moeten daarom weten waar ze aan toe zijn zodat zij niet ten koste van alles bepaalde opleidingen in stand blijven houden. Dit laatste gebeurt immers dikwijls te koste van algemene vakken en van het TSO en BSO.

De heer *Jef Tavernier* werpt op dat de heer Sannen de zaken op hun kop zet. Het structurele moet decretaal worden geregeld en kan niet louter in de aanwendingspercentages worden toegepast.

De heer *Gilbert Van Baelen* wil in het kader van de aanwendingspercentages het begrip 'school' verruimen naar 'scholengemeenschap'. Veel scholengemeenschappen zijn actief in de opmaak van de structuurplannen. Op die manier wil men intern evalueren wat de voor- en nadelen zijn, wat de spreiding is, enz. Het zou volgens de spreker nuttig zijn indien men deze interne evaluaties zou stimuleren. In welke mate is er inmiddels werk gemaakt van deze interne structuurplannen in de scholengemeenschappen?

Hij gaat niet mee met de heer Sannen om te ponezen dat de 5 percent-inhouding een structurele rationalisatie zal inhouden. Het secundair onderwijs heeft voor wat de aanwending van de middelen betreft nog heel wat ruimte. Er is immers een grote diversiteit binnen de scholengemeenschappen. Hij wijst er bovendien op dat ook de vrijekeuzeproblematiek zijn kostprijs heeft.

De heer *Ludo Sannen* verduidelijkt dat zijn vraag ingegeven was door het feit dat secundaire scholen, liefst binnen de scholengemeenschap, naar een interne rationalisering zouden gaan. Het is belangrijk dat de secundaire scholen duidelijkheid krijgen over het beschikbare aantal lestijden. Op die manier kunnen ze, als ze werk maken van een interne rationalisering waartoe ze kunnen aangemoedigd worden, heel wat uren vrijmaken ten voordele van de leerling.

Mevrouw *Monica Van Kerrebroeck* herinnert eraan dat er enkele jaren terug voorgesteld werd rationalisatienormen op te leggen. Dit is evenwel niet doorgevoerd omdat bepaalde onderwijsnetten zwaar zouden getroffen worden. Een vrijwillige rationalisatienorm is nuttiger. Zolang scholen de kans krijgen iets te behouden, zullen ze dit doen. Men heeft inmiddels in het vrij onderwijs reeds voor 90 percent structuurplannen opgemaakt, waaraan de programmaties gekoppeld zijn.

– *antwoord van de minister*

De *minister* onderschrijft de opmerkingen van de sprekers. De aanwendingsstructuur wordt bepaald door parameters en staat dus niet op zich. De re-

gering heeft strikt genomen nog niet beslist of deze aanpassing van de parameters eenmalig of duurzaam zal zijn. Het zou volgens hem wel, zoals de heer Sannen bepleit, logisch zijn dat de aanpassing van de coëfficiënten van blijvende aard is.

Hij onderlijnt het belang van de tussenkomst van de heer Van Baelen over de scholengemeenschappen. Een school moet zich steeds situeren in een scholengemeenschap. Als er zich een specifiek probleem met de lesuren voordoet, kan er op dit niveau solidariteit gelden.

Secundaire scholen die getroffen worden door deze maatregel, moeten ook in eigen boezem kijken. Zij moeten zich afvragen welke richtingen men wil aanbieden en of dat nog wel doelmatig is vanuit het belang van de leerling en het onderwijs dat men organiseert.

De minister wijst erop dat het thema 'rationalisatie van het aanbod' niet expliciet vervat zit in de discussienota Onderwijs. Hij is weliswaar tot de slotsom gekomen dat dit onderwerp zeker in de beleidsnota Onderwijs ter sprake moet komen, mede op basis van de evaluatie van de scholengemeenschappen. Hij wil daarbij concreet aangeven welke lessen men uit deze evaluatie kan trekken en hoe men scholengemeenschappen als te versterken instrumenten voor rationeel beleid kan gebruiken.

2. Nieuwe vzw-boekhouding

De heer *Luc Martens* brengt aan dat in het leerplichtonderwijs heel wat vzw's instaan voor de organisatie van het onderwijs. De nieuwe vzw-wetgeving verplicht een nieuw boekhoudig systeem vanaf 2005. Hij stelt vast dat basisscholen hierop anders reageren dan secundaire scholen. Hij weet dat de minister hierover onderhandelingen voert om te komen tot een oplossing. Wat is de stand van zaken?

– *antwoord van de minister*

De *minister* bevestigt dat er overleg is gepleegd met het vrij onderwijs over de nieuwe boekhoudverplichtingen voor vzw's ingevolge de nieuwe vzw-wetgeving. Een eerste vaststelling is dat het moeilijk is om tegen 1 januari 2005 de nieuwe wetgeving te implementeren. Ten tweede stelt hij zich de vraag welk soort regelgevend kader men in het Vlaams onderwijs wenst. De definitieve keuzes zijn hieromtrent nog niet gemaakt.

3. Accent op Talent

De heer *Kris Van Dijck* vraagt welke opvolging er tot op heden gegeven is aan het project 'Accent op Talent'. Welke nieuwe aanzetten werden genomen? Wordt het project overgenomen door de overheid zoals de Koning Boudewijnstichting zelf vraagt?

– *antwoord van de minister*

De *minister* verwijst naar wat over dit project opgenomen is in de begroting 2005 en de discussienota. Dit project is in een fase getreden dat het overgenomen moet worden door het departement Onderwijs en aan het onderwijsveld kan worden overgedragen. Het is belangrijk dat het eigenaarschap van het gedachtegoed bij onderwijs komt, zoals de Koning Boudewijnstichting zelf wenst. De begroting voorziet daartoe de nodige middelen. De Koning Boudewijnstichting zal op 8 december 2004 het Witboek publiceren, wat een geschikt moment is om het project van dan af over te nemen.

4. Deeltijds werken – deeltijds leren

Mevrouw *Cathy Berx* stelt dat er in het sociaal overleg bij de opmaak van de werkgelegenheidsakkoorden 24 miljoen euro moet worden verdeeld voor een aantal maatregelen, zoals de creatie van stageplaatsen in bedrijven. Zij vraagt hoeveel middelen van het globale budget hieraan zullen worden besteed.

– *antwoord van de minister*

De *minister* is tevreden dat de sociale partners met het Vlaams-sociale akkoord ingegaan zijn op zijn pleidooi om zowel in de bedrijfswereld, de diensten-, als de non-profitsector meer stageplaatsen te voorzien voor jongeren die deeltijds onderwijs volgen. Hij kan niet medelen welk deel van de 24 miljoen euro daaraan zal worden besteed. Het gesprek daarover moet nog starten.

5. Partnerschap onderwijs en arbeidsmarkt

Mevrouw *Cathy Berx* vraagt of de onderwijsconvenanten die in het kader van partnerschap tussen onderwijs en arbeidsmarkt worden afgesloten, een budgettaire weerslag heeft.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat er voor de onderwijs-convenanten geen budgetaire middelen zijn voorzien. Er blijft op het terrein een problematische vaststelling dat er een afstand blijft bestaan tussen het onderwijs en de sectoren van de convenanten. Het toekomstig beleid zal duidelijk maken hoe hij hiermee zal omgaan en welke suggesties hij zal doen t.a.v. de sectoren en de scholen.

6. Vernieuwingsprojecten inzake beroepsopleiding

Mevrouw *Cathy Berx* vraagt of de vernieuwingsprojecten inzake beroepsopleiding te maken hebben met de modularisering van het onderwijs. In de discussienota wordt verwezen naar een evaluatie van de modulariseringsprojecten. Heeft deze evaluatie betrekking op de vernieuwingsprojecten en is de kostprijs inbegrepen in het voorzien budget?

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat de evaluatie van de modularisering vervat zit in de betrokken begrotingspost. De evaluatie zal in 2007 gebeuren, na afloop van het experiment. In het groeipad voorziet hij 3,4 miljoen euro in 2004 en 3,2 miljoen euro voor de evaluatie.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 32.20

Buitengewoon secundair onderwijs

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 33.10

Hogescholenonderwijs

Mevrouw *Cathy Berx* pleit, in afwachting van het nieuwe financieringssysteem voor het hoger onderwijs, voor extra aandacht voor een verhoging van de financiering van de hogescholen waarvoor tal van – reeds bekende en terecht – argumenten door de sector werden aangebracht.

De heer *Luc Martens* sluit zich hierbij aan. Hij blijft bijzonder bezorgd over de toekomstige situatie van de hogescholen vermits de minister tijdens de algemene bespreking niet uitdrukkelijk stelde of er wel extra middelen zullen komen, maar alleen dat er een nieuw financieringssysteem komt. De hogescholen staan inmiddels met terechte argumenten reeds tien jaar aan de klaagmuur. De vorige minister van Onderwijs, mevrouw Marleen Vanderpoorten, had reeds in 2002 na onderzoek van de cijfers die door de hogescholen werden aangereikt, een akkoord over wat de reële nood is inzake de desindexering, de beursstudenten, de wisselende studentenaantallen, enz. Als men hier de nieuwe uitdagingen van morgen bij optelt, zoals de accreditatie, moet men vaststellen dat de nood hoog is. Het gevaar dreigt dat de hogescholen de kans niet krijgen om voluit mee te gaan met de academisering en daarop gesanctioneerd zullen worden. Zij moeten namelijk middelen die daartoe bedoeld zijn, gebruiken voor het lenigen van dagdagelijkse problemen. Hij benadrukt dat dit een reële situatie is in diverse hogescholen.

De heer *Ludo Sannen* sluit zich aan bij de vorige sprekers. Sommige hogescholen functioneren in dramatische omstandigheden. Hij heeft de indruk dat dit onvoldoende wordt erkend. De middelen staan niet evenredig met de toenemende opdrachten voor de hogescholen. In die zin dreigt de academisering onder druk te komen omdat men elementaire uitgaven moet doen waar niet voldoende middelen voor zijn. Sommige hogescholen gebruiken bijvoorbeeld reeds budgetten die voor sociale voorzieningen zijn bedoeld, als dagdagelijkse werkmiddelen. Hij hoopt dat de minister op het moment dat er enige financiële ruimte is, een bijzondere inspanning voor de hogescholen zal doen.

Ook de heer *Gilbert Van Baelen* is dezelfde mening toegedaan. Tijdens de vorige legislatuur heeft men bijvoorbeeld het voorziene groeipad m.b.t. de gelijkschakeling van de sociale voorzieningen niet kunnen aanhouden. De situatie is zodanig geëvolueerd dat het gevaar dreigt dat hogescholen een visitatie moeten ondergaan die – zoals in Nederland is gebeurd – eindigt in een accreditatie met 50 percent herkansing. Dit zou een zeer slecht signaal zijn voor het hogescholenonderwijs. Indien er bij de begrotingscontrole middelen ter beschikking komen van onderwijs, moeten die volgens hem op

de eerste plaats besteed worden aan de hogescholen.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 33.20
Universitair onderwijs

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 33.30
Coördinatie hoger onderwijsbeleid

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 34.10
Deeltijds Kunstonderwijs

De heer *Luc Martens* merkt op dat er op het kabinet Onderwijs niemand expliciet bevoegd is voor het deeltijds kunstonderwijs. Vooral het OVSG was hierover ontgoocheld. Het deeltijds onderwijs omvat immers heel wat bekommernissen. Het is volgens hem logisch dat de sector op een bepaald ogenblik een politiek gesprek moet kunnen aangaan met het beleid. Dit kan men niet met de ambtenaren doen, maar enkel met de minister zelf of zijn kabinetsmedewerkers.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt dat hij het volledig oneens is met de visie van de heer Martens op de samenstelling van zijn kabinet. Hij wil zijn kabinet niet opbouwen vanuit de diverse onderwijssectoren. Op die manier zou men mensen responsabiliseren voor het behartigen van het belang van een bepaalde sector. Daarnaast heeft hij de personeelsleden van het departement Onderwijs ter beschikking waarmee hij heel intensief samenwerkt. Men mag niet uit de samenstelling van het kabinet afleiden waar hij al dan niet mee bezig zou zijn.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 34.20
Onderwijs Sociale Promotie

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 34.30
Begeleid Individueel Studeren

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 34.40
Basiseducatie

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 34.50
Coördinatie Permanente Vorming

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 35.10
Studietoelagen en -financiering

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 35.20
Centra voor Leerlingenbegeleiding

Mevrouw *Kathleen Helsen* verwijst naar de algemene bespreking waarin de minister stelde dat de CLB's in het kader van de besparingsmaatregelen 'als laatste' gepasseerd zouden zijn. Zij vraagt of de CLB's 'als eersten' zullen passeren als er in de toekomst meer financiële ruimte komt.

Zij merkt vervolgens op dat er in de begroting 2005 geen middelen zijn voorzien voor wetenschappelijke ondersteuning van de CLB's. Het CLB-decreet had o.m. tot doel een netoverstijgend expertisecentrum uit te bouwen. Dit is tot op heden nog niet gebeurd.

Tot slot wijst zij op de kwaliteitszorg van de CLB's. Dit zou gebeuren via visitaties. Moeten de CLB's die visitaties betalen met de algemene werkingsmiddelen, of worden daartoe bijkomende middelen voorzien?

De heer *Luc Martens* brengt aan dat de commissie Onderwijs tijdens de vorige legislatuur zowel een werkbezoek als een uitgebreide hoorzitting heeft georganiseerd met de CLB-sector (*Parl. St. Vl. Parl. 2003-04, nr. 2127/1*). Daaruit bleek dat de CLB's elkaar op diverse vlakken vinden en expertise uitwisselen. Hij hoopt dat het niet de bedoeling is om de CLB's tijdens de ganse legislatuur opnieuw 'bezig te houden'.

– *antwoord van de minister*

De *minister* antwoordt niet op de vraag over de visitaties van de CLB's vermits hij niet over de nodige informatie daaromtrent beschikt.

Voor wat de besparingsmaatregelen betreft, stelt hij dat de CLB's toevallig ergens op het eind zijn gekomen van de besparingsmaatregelen. Hij is blijven zoeken tot hij de in de Vlaamse Regering afgesproken besparingen kon rondmaken. Deze maatregelen houden helemaal geen waardeoordeel in over om het even wat. Het is een louter budgettair gegeven. Hij sluit niet uit dat de CLB's in de toekomst meer budgettaire ruimte zullen krijgen. Hij heeft evenwel niet gezegd dat de CLB's op het moment van eventuele financiële ruimte als eersten aan bod zullen komen. Hij heeft dit alleen niet uitgesloten.

Hij voegt hieraan toe dat de begrotingsbespreking hem overtuigd heeft dat er een grondig debat moet komen over de CLB's in de commissie Onderwijs. Op die manier moet men klaarheid scheppen over de toekomstige rol van de CLB's. De CLB's zijn een debat meer dan waard.

De minister onderschrijft de opmerkingen van de heer Martens. Hij heeft wel het gevoel dat de visie op de CLB's verschillend zijn over de fracties heen. Een debat moet hier klaarheid brengen, maar dit mag niet ontaarden in een continue discussie.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 35.30
Leerlingenvervoer

De heer *Luc Martens* is tevreden dat men traag maar zeker een aantal inspanningen doet voor het leerlingenvervoer. Het Vlaamse regeerakkoord voorziet dat deze sector ten gronde zal worden aangepakt met prioriteit voor de zwakste leerlingen. Hij kan tal van schrijnende voorbeelden aanbrengen waarbij leerlingen uit het buitengewoon onderwijs dagelijks bijna 2 uur op een bus moeten zitten. De Lijn besteedt dit vervoer aan een zo laag mogelijke prijs vooral uit aan private autocaruitbaters. Daardoor wordt er heel wat ingeboet aan kwaliteit. Hij is van mening dat van dit acute pijnpunt tijdens de huidige legislatuur effectief werk moet worden gemaakt. Hij verwijst daartoe naar het Vlaams Fonds waar men op dit vlak reeds veel verder staat.

De heer *Ludo Sannen* sluit zich hierbij aan. Hij weet dat De Lijn momenteel nagaat of deze leerlingen uit het buitengewoon onderwijs zoals opgelegd wel degelijk naar de dichtstbijzijnde school gaan. Hij kent een concreet geval in zijn gemeente waarbij de Lijn leerlingen die gedurende jaren naar een bepaalde school gingen, in de toekomst, indien zij blijvend gebruik willen maken van het gratis vervoer, naar een andere school sturen omdat die volgens metingen 1,5 km dichter zou liggen.

De Lijn kan men volgens de heer Sannen niets verwijten, omdat men er de regelgeving toepast. Ze laten daarbij zelfs de mogelijkheid om toch nog – tegen betaling – beroep te doen op het leerlingenvervoer open, maar onder onmogelijke voorwaarden.

Leerlingen kunnen het vervoer zelf betalen, mits namelijk aan drie voorwaarden wordt voldaan: de leerlingen mogen niet als eersten opgehaald worden, de bus mag niet vol zitten, én de bus mag om hen op te halen niet méér kilometers rijden. Dit zijn ridicule voorwaarden omdat deze leerlingen juist wel het eerst moeten opgehaald worden omwille van hun woonplaats, waardoor ook dikwijls niet aan de twee andere voorwaarden kan worden voldaan.

Hij vraagt dat men voor leerlingen die in het verleden door de administratie verwezen werden naar een bepaalde school om te kunnen genieten van het gratis leerlingenvervoer, een uitdoofscenario voorziet zodat deze leerlingen in het loop van hun lager of secundair onderwijs niet van school moeten veranderen. Temeer omdat de administratie zelf in het verleden een foutieve berekening heeft gemaakt.

Dergelijke individuele gevallen zorgen voor pijnlijke situaties. Hij waarschuwt dat men bij de opmaak van een oplossing, ervoor moet zorgen dat er geen effecten worden gerealiseerd die men achteraf niet ongedaan kan maken.

Ook de heer *Luc Martens* brengt een aberratie aan m.b.t. de reglementering inzake het leerlingenvervoer. Na inschrijving van een leerling in het buitengewoon onderwijs, type 1, kan na enige tijd blijken dat die leerling eerder thuishoort in het type 2. Indien dan blijkt dat een school die dichterbij ligt, type 2 aanbiedt, moet die leerling als men gebruik wil blijven maken van het gratis leerlingenvervoer, van school veranderen.

Hij waarschuwt dat men dergelijke specifieke individuele gevallen nooit in procedures zal kunnen vatten. De regelgeving dreigt immers daardoor te specifiek te worden, waardoor men bijkomende problemen zal creëren. Er is een kader nodig waarbinnen men in functie van het welzijn van het kind kan interpreteren, op voorwaarde dat men dit ook ten gronde motiveert.

– *antwoord van de minister*

De *minister* is het volledig eens met de heer *Martens* dat men in het dossier van het leerlingenvervoer moet vertrekken van de zwakste groep. De Lijn wil de letter van de wet toepassen, met perverse effecten tot gevolg. Die hebben ook te maken met de regle-

mentering: een kortere afstand in kilometers geeft soms een langere vervoerstijd. Het departement Onderwijs inventariseert volgens de minister op het moment de problemen. Hij stelt voor de individuele gevallen te melden zodat men daaruit kan leren om de fouten uit de reglementering te halen.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 35.40

Algemeen onderwijs en vorming

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 35.50

Aanwending van teruggevorderde wedden en weddetoelagen

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 39.10

Provisionele kredieten

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Programma 39.20

Coördinatie Beleid en Gegevensbeheer

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

Afdeling III

DAB Hogere Zeevaatschool

Bij de DAB Hogere Zeevaatschool worden geen opmerkingen geformuleerd.

De begroting 2005 van de DAB Hogere Zeevaatschool wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen voor en 4 tegen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Kathleen
HELSEN

Monica
VAN KERREBROECK
